

INLEIDING

Dit zesde Verslag van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (hierna het Steunpunt genoemd) wil, net als de voorgaande Verslagen, evalueren in welke mate er sprake is van een effectieve uitoefening van de grondrechten die op de proef worden gesteld door leefomstandigheden die kenmerkend zijn voor armoede. Het formuleert eveneens aanbevelingen voor de verschillende overheden¹.

De inhoud van de tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt is intrinsiek verbonden met de manier waarop ze tot stand komen. Het evaluatief proces baseert zich op de vaststellingen en analyses van een groot aantal verschillende actoren: mensen die in armoede leven en hun verenigingen, maatschappelijk werkers van openbare en private diensten, beroepskrachten die betrokken zijn bij de bestudeerde thema's, vertegenwoordigers van de sociale partners, van administraties²... Het opzet reikt veel verder dan de verschillende standpunten louter naast elkaar te zetten. De vele bijeenkomsten die hebben plaatsgevonden, stimuleerden de uitwisseling van ieders eigen expertise. Op die manier kon ook worden gekomen tot een grondige analyse van de problematiek en konden er aanbevelingen worden geformuleerd die rekening houden met de complexiteit ervan. Deze dialoog, dit overleg wordt eveneens in een ruimere context geplaatst, op basis van beschikbaar cijfermateriaal en bestaande wetenschappelijke literatuur.

We kunnen niet genoeg beklemtonen hoe belangrijk dergelijke werkmethode, die ingeschreven staat in de wettelijke opdracht van het Steunpunt, wel niet is om de realiteit van de armoede te leren kennen. Die blijft immers nog al te vaak onzichtbaar. Dat is onder andere het geval in de statistieken. Denken we bijvoorbeeld aan het EU-SILC-onderzoek op basis waarvan de armoederisicograad wordt berekend: de meest kwets-

bare bevolkingsgroepen, zoals de dak- en thuislozen en de mensen zonder papieren, zijn daar niet in opgenomen. De databanken kampen met hetzelfde euvel: praktijken waarvan arme mensen vaak het slachtoffer zijn, zoals bijvoorbeeld de 'wilde' uithuiszettingen, worden nergens geregistreerd.

Het Verslag 2010-2011 spitst zich toe op twee thema's: het recht op een behoorlijke huisvesting en de toekomstperspectieven van jongeren. Deze keuzes liggen in het verlengde van de vorige Verslagen van het Steunpunt, en garanderen er op die manier de opvolging van. Ze passen ook binnen de politieke actualiteit, omdat ze rekening houden met de prioriteiten van België tijdens het Europees jaar van de strijd tegen armoede en het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie.

Een deel van de bevolking ondervindt grote moeilijkheden om een goede woning te vinden en te behouden; het recht op een behoorlijke woning dat staat ingeschreven in de Grondwet wordt met andere woorden niet altijd nageleefd. Deze vaststelling is niet nieuw: er zijn trouwens al interessante initiatieven genomen om iets aan deze situatie te doen, maar de resultaten blijven ruimschoots ontoereikend. Het Steunpunt en veel van zijn partners vonden dan ook dat het debat dringend opnieuw moest worden aangezwengeld met het oog op nieuwe beleidspistes. Het heeft daartoe twee complementaire benaderingen gehanteerd. De eerste benadering stelt de vraag hoe de middenverbindingen die vandaag het recht op huisvesting in België kenmerkt, kan worden vervangen door een resultaatsverbinding ten laste van de overheid. De tweede interesseert zich voor alternatieve vormen van wonen, en in het bijzonder voor initiatieven die genomen worden door de slecht gehuisveste mensen zelf, die geen enkele andere mogelijkheid vinden om hun toestand te verbeteren, noch op de private markt, noch in het publieke woningpark. Daarom verdienen die een betere erkenning en bescherming.

Het tweede deel van het Verslag is gewijd aan de jongeren. Een evaluatie van de daadwerkelijke uitoefening van de fundamentele rechten vanuit een welbepaalde groep opent een ruim onderzoeksgebied. Er is

.....

1 Zie bijlage 2: Samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de Gemeenschappen en Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid dat de wettelijke opdracht van het Steunpunt beschrijft.

2 Zie bijlage 1: Lijst van mensen en organisaties die hebben bijgedragen aan het verslag 2010-2011 van het Steunpunt.

sprake van bescherming van het gezinsleven, inkomen, maatschappelijke dienstverlening, onderwijs, werk, huisvesting... Dergelijke 'categoriale' aanpak brengt de ondeelbaarheid van deze rechten duidelijk naar voren, en dus ook de noodzaak om een coherent beleid uit te werken en te voeren. Er is gekozen voor twee invalshoeken. De eerste heeft betrekking op de jongeren die een instelling van bijzondere jeugdzorg verlaten wanneer ze de meerderjarigheid naderen of juist meerderjarig zijn geworden. Deze behandelt op een transversale manier dit overgangsmoment, het gestegen risico op armoede die er vaak wordt mee geassocieerd en de mogelijke oplossingen om deze jongeren te ondersteunen in de zoektocht naar een plaats in de samenleving. De tweede gaat in op het onderwijs en het deeltijds leren en werken. Waarom zijn jongeren in armoede er oververtegenwoordigd? Op welke manier beantwoorden deze maatregelen aan de verwachtingen van deze jongeren? Welke erkenning krijgt deze vorming vanwege de werkgevers? Dit zijn enkele van de vragen die worden aangehaald in dit hoofdstuk.

Het Verslag bevat heel wat referenties naar regelgevingen en interessante praktijken in de verschillende gewesten en gemeenschappen. Het interfederaal karakter van het Steunpunt maakt het een unieke plek waar initiatieven die genomen worden - en vaak ongekend zijn door de anderen - onderwerp zijn van uitwisseling.

Het is ook het interfederaal karakter van het Steunpunt dat verklaart waarom het Verslag, waarvan de doelstelling in fine het leveren van een bijdrage aan politiek debat en politieke actie is, aan de Interministeriële Conferentie Integratie in de Samenleving en - via deze weg - ook aan alle regeringen en parlementen van het land, evenals aan de adviesinstanties die bevoegd zijn voor een thema dat in het Verslag werd behandeld, wordt overgemaakt. De gevoerde debatten en de adviezen die werden overgemaakt in het kader van deze procedure, beschreven in het Samenwerkingsakkoord betreffende de strijd tegen armoede, worden op de website van het Steunpunt gepubliceerd³.

Wordt dus vervolgd.

.....

3 De gevoerde debatten en de adviezen die werden overgemaakt met betrekking tot het vorige Verslag (2008-2009) zijn beschikbaar op: <http://www.armoedebestrijding.be/opvolging2008-2009.htm>